

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci, cooperative și întreprinderi Lei 1500.—; pt. particulari Lei 800.—; pentru funcționarii publici și particulari Lei 500.—. În străinătate Lei 2000.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 20.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Velicu**

Sumarul:

Scump și ieftin. — Ion Al. Lapedatu economist. — Activitatea politico-economică a lui Mihail Eminescu. — Bursa. — *Cronica*: Producția mondială de aur în a. 1942. Numărul lidanilor în Ungaria.

Scump și ieftin.

Vederile și părerile sunt diferite, deoarece chestiunea poate fi privită din mai multe puncte de vedere, după concepția de bază ideologică a diverselor doctrine economice.

Ar fi interesant a se trece în revistă cât mai multe aspecte ale aceleiași probleme privite prin prismele sistemelor doctrinare. Dar mai folositoare este o meditație asupra chestiunii numai în cadrul unitar al unui singur sistem științific.

Ne preocupă chestiunea ieftinătății și o vom examina din punctul de vedere al doctrinei populare de economie politică, cu ideologia ei atât de adânc înrădăcinată în mentalitatea și în concepția de viață a neamului nostru românesc, care este în același timp și o doctrină pur creștină.

Zicem „ieftinătate” deoarece scumpetea este simplul fapt opus, o negațiune a lucrului pozitiv.

Ori, calitatea de scump și ieftin se aplică de obicei la prețul lucrurilor.

Iar prețul măsoară valorile, care se pot aprecia fie ca valori de folosință, fie ca valori de schimb.

Oare nu fi-ar fi mai ușor să zici, că măsura de bani a acestor două feluri de valori la același obiect ne dă rezultate inegale și că tocmai diferența acelor se exprimă prin cuvintele scump și ieftin?

Dar nu. În acest scop mai avem la dispoziție și deosebirea dintre prețul de cost și cel de circulație, prețuri de asemenea inegale, prezentând și ele diferite caracteristice, criterii de deosebiri cifrabile pentru calificativele de scump și ieftin.

Cu toate acestea se pare mai justă deosebirea dintre alte trei feluri de valori și anume: *valoarea nominală*, *valoarea reală* și *valoarea absolută* a lucrurilor, observând că aceasta din urmă atinge cel mai înalt grad de constanță sau stabilitate în timp și în spațiu, până când celelalte două sunt funcțiuni destul de complicate, atârănătoare de mai multe variabile.

Se poate observa totuși o notă comună la valorile de orice fel: este cifra caracteristică pentru calitate și cantitate,

**Cine pune stavilă svonului
pune cătușe trădării**

cifra diferențiabilă și potrivită pentru cumpărătorii scump și ieftin.

Iată deci, că prin aceste două cuvinte se rezumă o doctrină întreagă de economie națională, deoarece *teoria valorii* este piatra de încercare pentru orice sistem științific de economie politică.

Scump și ieftin, însemnează două cuvinte indestructibile, inexpulzabile din dicționarul economic.

Așa se zice bunăoară, că prețul lucrurilor se determină de *jocul liber dintre cerere și ofertă*. Dar atunci ce fel de regrete postume ar mai fi de formulat de unul și de altul după facerea târgului, care — vorba vine — nu are nicio suferință?

Și totuși reclamațiunile există. Doar vadă este colecția legilor pentru reprimarea *speculei ilicite și a sabotajului economic*. Căci se vede bine, că mai există și un alt soi de speculă: *specula ilicită, specula cea permisă* de lege, sburdând năbădăioasă cu frâul liber prin piață și lovind mereu prețurile cu copita.

Într'adevăr, târgul este o luptă destul de aprigă între cele două tabere opuse: între vânzători și cumpărători. În această ciocnire eternă biruința generală și definitivă o ia ieftinătatea deoarece toată lumea vrea să cumpere ieftin și toată lumea cumpără. Insuși vânzătorul mărfii este un simplu cumpărător de bani, pentru ca cu banii primiți pentru marfă să fie și el cumpărător de altă marfă. Așa fiind lumea cumpărătoare nu se plânge mai niciodată de ieftinătate, precum nici vânzătorul nu suferă prea mult de pe urma scumpetei.

Numai economia națională se găsește în pagubă, deoarece rolurile de cumpărător și de vânzător, deși incompatibile, opuse și dușmănoase, se găsesc totuși reunite deodată în sufletul aceluiași om, care în același moment când vinde o marfă, cumpără bani, respectiv atunci când cumpără o marfă, își vinde banii, dat fiind că și banii sunt un fel de marfă.

Ori, la aparență, orice târg se încheie cu bună pace între beligeranții pieții, dându-și mâna și luându-și fiecare marfa schimbată.

De asemenea, tot la aparență, fiecare a câștigat ceva, ce nu știe celălalt,

eaștigul unuia fiind egal cu pierderea celuilalt, pierdere care nu se făcea, dacă se cunoștea de adversar.

Așa dară în sufletul fiecăruia se socotește diferența dintre o valoare reală judecată de către cumpărător și între valoarea nominală apreciată de vânzător. Păcatul este numai că vânzătorul și cumpărătorul sunt una și aceeași persoană, care se face culpabilă și responsabilă de complicitate inconștientă la erima de depreciere a monetei.

În sfârșit, noțiunile de scump și ieftin, se dovedesc a fi simple iluzii și decepții subiective din punctul de vedere al valorii absolute.

Dar există oare și o *valoare absolută a bunurilor (averilor) economice*?

Într'adevăr valoarea acestora este dată prin contul bilanț^{*)} întocmit cu privire la fiecare valoare. În cadrul acestei proceduri de stabilire a valorii obiectelor economice, noțiunile de scump și ieftin exprimă doar rezultatul de bilanțare: scumpetea plânge atunci când bilanțul valorii în chestiune se încheie cu pierdere, iar ieftinătatea zâmbește în cazul contrar, adică atunci când bilanțul de valorizare se încheie cu profit.

Dezastrul fatal este, că teoria se aplică fără excepție la toate valorile, inclusiv *valoarea banului, a monetei*.

Două exemple caracteristice vor lumina teoria mai bine.

Cineva a cumpărat o casă cu 200.000 Lei în a. 1937, plătindu-o cu bani luați pe credit cu 7%, cu amortismente și dobânzi anticipative, mai plătind în plus și taxele de contract, și echivalentul, și impozitele și cheltuielile de întreținere și reparațiile... În sfârșit își face astăzi socoteala și dă din cap! „*Scump...!*”

De altă parte vânzătorul socotește, că și-a dat casa în valoare de 20 de vaci bune, a depus banii la Casa de depuneri și astăzi abia dacă și mai poate lua o păreche de boi slabi, deci se scarpină după ceafă și zice: „*ieftin!*”

Ambii s'au bucurat odată, dar deplâng astăzi consecințele unei pierderi

*) Vezi: „*O nouă orientare în economia națională*”, broșura din 1923 a Bibliotecii Bănelor. Editura „Solidarității”, precum și seria de articole în această materie din volumul 1923 al „*Revistei Economice*”.

reale, deci fiecare este nesimțitor la durerea celuilalt.

Pe cumpărătorul casei nu-l mai doare astăzi ieftinătatea vânzătorului, dar nici acesta nu compătimentește scumpetea celui dintâi.

Dar să luăm un alt caz caracteristic de cumpărare așa numită „ieftină“.

Cineva a cumpărat un cal pe un preț de ocazie și primește felicitările unui prieten, care-i șoptește: „Târgu-i bun, dar vezi că-i cam chior! — „Nu face nimic, fiindcă i-am și dat niște bani așa mai răi!“ Așa dară cine și ce a luat ieftin: oare geambașul banii cei răi, ori târgovețul calul chior? Exemplul se repetă cu variante în toată lumea pe unde mai sunt ouă sficcate, marfă alterată și cu vișii ascunse, calitate a 2-a și manco la măsură, mai ales că nici banii nu sunt o marfă nealterabilă. Sunt prețuri maximalizate? Dar unde sunt monetele minimalizate?

Dar ne întrebam mai sus, dacă față de aceste valori relative și efemere, valori reale și nominale mai avem oare și o valoare absolută?

La întrebarea aceasta cu greu vor putea ajunge să răspundă negativ clasicele doctrine economice.

Singură concepția poporală, profund creștină răspunde hotărât în sens afirmativ.

Da! *Există și o valoare economică absolută, care este unitatea patrimoniului economic individual, național, internațional și cosmic.* Valoarea absolută este cifra de raport față de unitatea patrimonială.

De fapt, atunci când zicem „Vieață economică“ trebuie să înțelegem că există și un organism viu și conștient al unui corp economic, deoarece un „mecanism“ nu poate avea decât o mișcare impusă din exterior, mecanică, robotă sau automată.

Așa dară corpul economic viu și conștient al individului, națiunii și omenirii este înzestrat dela Dumnezeu, creatorul și susținătorul lumii vizibile și invizibile, cu un *patrimoniu economic înțeles: material, dinamic și spiritual.*

Omul, națiunea și omenirea, ca organisme economice, se nasc înzestrate cu câte un patrimoniu economic, pe care

suntem obligați a-l chivernisi și a-l restitui la timp sporit și respectiv nestricat. Aceluia, care ni l-a dat în grijă.

Dar că patrimoniul economic individual, național și universal este o unitate absolută, rămâne mai mult o problemă de descoperire științifică, nicidecum una de argumentație, deoarece existența realității n'are nevoie de demonstrațiuni.

A fost greu pentru științele naturale, fizico-chimice să descopere cele două legi conservative: legea despre *conservarea materiei* (Lavoisier), *conservarea energiei* (Mayer, Joule, Helmholtz) *legea entropiei* (Clausius), căci restul triadei nu mai poate întârzia mult.

S'a stabilit că materia nu se pierde, ci numai se transformă și că forța, energia, nu se pierde ci numai se transformă.

Rămâne deschisă întrebarea cu privire la patrimoniul spiritual și cu privire la raportul acestuia față de factorul material și cel dinamic. Științele naturale în curând vor avea cuvântul, observând numai, că și știința economiei politice cere intrare în grupa acelorora.

V. VLAICU.

Ion Al. Lapedatu economist.

De ION OPRÎȘ.

La 6 Aprilie 1943 s'au împlinit 65 de ani dela mărtea marelui Român și luptător ardelean Ion Al. Lapedatu.

Numai împrejurările de azi, create de războiu, sunt cauza trecerii sub tăcere și lipsei de comemorare a acestui eveniment însemnat în istoria transilvană.

Nădăjdulm însă la vremuri mai bune și, până la anul multe se pot schimba, împrejurările să fie prietnice unei comemorări din plin meritată pentru multipla sa activitate în toate domeniile, pusă exclusiv în slujba poporului român, în așa de scurta sa viață. Se va putea aduce, în anul care vine, prinosul cuvent numai adevăraților mari înaintași, cu prilejul centenarului nostru lui Ion Al. Lapedatu.

În istoria Transilvaniei mai ales, Ion Al. Lapedatu, fiu de țăran din Glâmbocia Sibului, așezată pe malul drept al Oltului, la poalele Negotului, vecin cu Gheorghe Lazăr din Avrîg, prin activitatea sa de luptător național, prin origina-

litatea ideilor sale, care l-au adus cuvinte măgulitoare din partea lui Mihail Eminescu, prin lecțiile ținute la Liceul lui Șaguna din Brașov „profesor de elită” cum îl numeau contemporanii pe Ion Al. Lapedatu, prin tot ce a scris, ca poet, prozator și mai cu seamă ca ziarist, și-a fixat pentru totdeauna locul de onoare între marii înalțași ai poporului român de dincoace de munți.

Andrei Bârseanu vorbește în amintirile sale cu admirație nestăpânită de „personalitatea incomparabilului educator” care prin verbul său cald și înaripat stârnea totdeauna admirația auditorului, care se lăsa ușor vrăjtit de elocința și cultura „noului apostol al credințelor românești”.

Ion Al. Lapedatu, atât cât a trăit, a fost călăuzit în rodnică sa activitate de ideile marelui Mitropolit Șaguna. Impreună cu Aron Densusșianu, au pornit acțiunea de răsunet în 23 Februarie 1874 prin *Oriental Latin* al noului „program național”. Acest nou program nu era decât cel preconizat, câteva decenii mai înainte, de Mitropolitul Șaguna. El izvoră din ideea de unitate a neamului românesc.

La mijlocul celei de a doua jumătate a veacului trecut, se simțea nevoia *innoirii* acțiunii românești pornită la 1848 pe Câmpia dela Blaj, întru cât Românii ardeleni se găseau acum despărșiți în activități și pasiuni care se mențineau în jurul autonomiei Transilvaniei. După încheierea dualismului, se susține că și acest postulat nu mai era susținut cu tăria și hotărârea caracteristică neamului nostru.

Cu atât mai întemeiată apare acțiunea pe plan național a tânărului profesor dela Brașov Ion Al. Lapedatu și a lui Aron Densusșianu.

Programul național apărut în numărul întâi al *Orientalului Latin*, care a avut darul să trezească la realitate conștiința poporului nostru de pe aceste meleaguri, poate fi rezumat în următoarele cinci puncte:

1. Românii, politicește despărșiți, sunt prin aceeași origine, una și aceeași limbă, prin aceeași datini, atât de uniți, atât de încheiași laolaltă, încât pot fi învidiași de cele mai mari și mai luminate popoare. Noi trebuie să cultivăm, să înălțăm și să ținem sfântă această unitate.

2. Suntem Latini Orientului și trebuie să reluăm legăturile cu ginta latină, restabilind unitatea spirituală cu ea.

3. Față cu Românii din Austro-Ungaria acest ziar va apăra drepturile și interesele lor politice, pe baza cunoscutului program național.

4. Vom susține constituția Bisericii ortodoxe, evitând certele confesionale.

5. Față cu Românii de dincolo de Carpați — călcând peste dăunosul provincialism și separatism de până acum — chestiunile, drepturile și interesele lor, le vom considera și trata ca pe ale noastre”.

Din acest program se desprinde:

- unitatea națională,
- latinitatea și
- ortodoxia.

Cât era de convins Ion Al. Lapedatu că, într-o bună zi, acest vis al unității naționale se va împlini, se poate vedea din articolul „Românii în Orientul Europei”, din care reproducem:

„Străinii vreau o Dunăre a lor până la Marea Neagră. Dar zădar este. Dintre toate popoarele care locuiesc pe teritoriul așa numitului Orient european, Românii sunt cei dintâi, care atât prin pozițiunea, cât și prin numărul lor se par destinați a funda cea mai însemnată putere la Dunăre și Carpați. E învedereat, că cele 10 milioane de Români vor juca primul rol pe terenul culturii în Orient. Mistuirea lor este de a fi întru toate poporul latin al Orientului și atâta ajunge”.

Mai e nevoie de vreun comentariu?

Am spus că Ion Al. Lapedatu în toată activitatea sa atât de bogată în fapte de interes național, s'a găsit pe făgașul de ideal național și politic al Mitropolitului Șaguna.

Și Mitropolitul Șaguna a fost un adevărat economist. El a preconizat mereu: „ridicarea economică a națiunii noastre”. În cadrele „Astrei” multe din ideile economice ale Mitropolitului Șaguna au putut fi împlinite, în timpuri grele pentru poporul nostru.

Ion Al. Lapedatu a fost ca și neuitatul Șaguna, un economist de seamă. El a împărtășit poporului român idei și cunoștințe practice pentru viața economică.

Lozincă lui Ion Al. Lapedatu fiind „cu poporul și pentru popor” el însuși fiind plecat din mijlocul țărănitului, era natural ca gândul lui suprem să fie mereu la țărani. Pe aceștia el îi vedea așa cum erau, buni și harnici, dar ținși înadins în întunec. În ei, în milioanele de țărani români, Ion Al. Lapedatu a văzut forțele biruitoare de mâne ale națiunii.

„Cărturarilor, să se coboare la ei, cu vreme și fără vreme, aducându-le lumina salvatoare prin adunări ținute în Biserică unde să le vorbească de *sisteme noi de agronomie*, de igienă și risipirea superstițiilor, de hrană și de locuință, de bețură și dezastrele ei”.

Iată cum scrie Ion Al. Lapedatu despre expozițiile populare:

„Țăranul mai curând învață din cele ce vede, decât din cele ce aude. În expoziții — organizate de Astra — să se aducă vite de sote, cereale, poame, legume, nutrețuri, instrumente de câmp și de casă, manufacturi, costume etc. Apoi cărturarii le-ar vorbi oamenilor lângă fiecare obiect expus“.

În acest timp, crescând tot mai mult importanța orașelor, Ion Al. Lapedatu sesizând momentul, a început propagandă pentru stabilirea Românilor la orașe în număr mai mare. Iată cum:

„Clasa cultă să renunțe la lux, iar cu economiile realizate să cumpere proprietăți la orașe; oamenii bogăți să-și dea copiii la comerț nu să umbre tot după domni; băncile să vină în ajutorul comerțului și industriei românești, făcând propagandă pentru îmbrățișarea meseriilor“.

Se mai poate adăuga ceva unor astfel de concepții economice?

După o călătorie pe care a făcut-o în România, fiind neplăcut surprins de imensitatea Bărăganului părăsit și nelucrat de nimic, a spus: „Acest ținut de s'ar canaliza, ar ajunge la o mare importanță economică pentru România“.

Am reprodus numai câteva frânturi din ideile economice ale lui Ion Al. Lapedatu, suficiente însă pentru desprinderea constatării ce face obiectul acestor rânduri.

Nu sunt oare de mare actualitate gândurile de economist naționalist ale lui Ion Al. Lapedatu?

Deși sunt scrise înainte cu 70 de ani, ele își păstrează încă actualitatea și prezintă același interes pentru neamul nostru.

Ridicarea satelor, agricultura, comerțul, industria, meseriile, economisirea și altele asemenea sunt și acum principalele obiecte ale preocupărilor noastre.

Aveam impresia că toată gândirea economică a țăranului, a profesorului de elită dela Brașov, din a doua jumătate a veacului trecut, ne-ar fi contemporană.

Urmărind progresul neamului în trecut, ca și azi constatăm aceleași elemente:

- țăranul român,
- economisirea și cruțarea,
- meseriile,
- comerțul și industria.

Din toate acestea ne caracterizează: *sărăcia*.

Impotrivă sărăciei s'au format ideile economice ale lui Șaguna, Eminescu, Visarion Roman, Ion Al. Lapedatu, etc.

Se cuvine să urmărim cu toată seriozitatea activitatea personalităților din trecut ale neamului nostru, pentru bogățiile ce cuprind în toate

Nu semăna născociri, dacă nu vrei să seceri ruini

domeniile în care au activat și să nu fim orbiți numai de economiștii străini de neamul nostru.

Ne facem, de multe ori capul toată de ideile economice ale străinilor și nu cunoaștem — că nu cercetăm — ideile Românilor, care sunt mai ales originale.

Nu putem încheia aceste rânduri decât reproducând necruțătoarele cuvinte puse de Ion Al. Lapedatu într'un final de articol în care blăstă servilismul. Și acestea își au tălcul lor azi:

„Ne căcutim pentru posturi bune și grase, și când suntem în alternativa de a alege între demnitate și un interes mășav, mai totdeauna ne pronunțăm pentru acest din urmă“.

Cu greu vor admite unii că Ion Al. Lapedatu a fost și un desăvârșit economist naționalist, însă realitatea, am văzut, ne confirmă. (Gazeta Transilvaniei Nr. 51 și 52/1943).

Activitatea politico-economică a lui Mihail Eminescu.

În afară de operele poetice, care au rămas în literatura noastră adevărate pietre de temelie, M. Eminescu a mai fost preocupat și de soarta politică și economică a neamului românesc. Ant de-a-rândul colaborator și conducătorul ziarului *Timpul*, M. Eminescu se face interpretul aspirațiilor, bucuriilor și amărăciunilor acestui neam.

Și-a deschis larg sufletul, s'a dăruit pe sine neamului, lăsând să vibreze pe sensibilitatea lui profetică, toată gama de sentimente a unui popor tânăr, sănătos, căruta și sta deschis un viitor mareț.

Din articolele scrise și rămase ca elocventă dovadă și nouă, se poate cu ușurință cunoaște cultura aleasă, strea adâncului cercetător și perspicacitatea cu care putea deslega cele mai serioase probleme ce surveneau pe scena publicității românești. Trebuie să remarcăm dela început, că în timpul anilor petrecuți prin străinătate, a auzit pe cei mai iluștri profesori de economie politică germani, ceea ce a contribuit într'o largă măsură la puterea de percepere și de disecare a celor mai serioase probleme de politică economică și economie națională, care numai de un abili cunoscători și cercetători puteau fi deslegate.

Deși au trecut peste 50 ani de la moartea lui, totuși idelle, sfaturile, soluțiile și doctrina-i sănătoasă, se potrivește admirabil timpurilor noastre. Mihail Eminescu era mereu preocupat de ființa politică și de existența economiei românești, căci își dădea seama de ambianța ce trebuie neapărat să existe între acești doi factori, fără de care un popor nu poate trăi, dezvolta și prospera în condițiuni normale.

Pentru a nu se pierde, neobositul profesor Ioan Crețu, adună în trei prețioase volume, aceste studii și articole politico-economice, apărute în diferite ziare ca: *Federațiunea (Pesta)*, *Curierul de Iași*, *Convorbiri literare și Timpul (București)* între anii 1870—1883, cari toate scot în relief magnifică personalitate a autorului. Articolele lui sunt adevărate lecții de politică economică și istorie națională, bine încheiate și documentate, căci el a făcut din ziaristică un amvon al neamului.

În articolul „Echilibru” Eminescu se întreabă, de ce să fim noi supuși Ungurilor, de ce să fim tobagii lor, cu ce sunt ei mai superiori nouă? „Au ei ceva ce noi nu avem? Au ei limbă, au științe, au arte? au legislațiune, au industrie, au comerț?” Ce au?

Limba — ar trebui să le fie rușine de ea — Sunetele îngrozesc plata.

Științele — ce au descoperit ei nou în științe? — Prin ce au contribuit ei la înaintarea omenirii?

Legislațiunea — Drepturile și legile sunt într-o continuă contradicție!

Arte și literatura — O traducțiune rea din limba germană.

Industria — germană.

Comerțul — este în mâna Evreilor.

Dacă așa stau lucrurile, de ce să stea milioane de Români, asupriți sub stăpânirea maghiară?

Sufletul lui românesc nu putea concepe stăpânirea Bucovinei de Austriei și a Basarabiei de către Ruși. Eminescu s'a ocupat îndeaproape de problema Basarabiei, scriind șase documente articole, arătând cum această provincie a fost și este românească. Nu poate tolera actul de răpire de la 1812, când ne-a fost smulsă Basarabia.

Prim-ministrul de atunci I. Brătianu a fost chemat la Viena, dar după cum anunță agenția Havas, ni se vor cere anumite concesiuni economice. Aceste concesiuni sunt fie de natură agricolă, fie industrială. O influență industrială s'a resimțit și până acum, dar nu cumva să se atingă libertatea noastră economică. Eminescu le amintește proverbul german „Leben und leben lassen”,

căci o deplină subjugare economică în condițiunile de astăzi ale muncii, e egală cu sărăcirea, demoralizarea și moartea. (Concesiuni economice, vol. 2, pag. 290).

Eminescu este îndeaproape preocupat și de soarta țăranilor. Țărănia este singurul strat social în țară la noi — spune el — care dă producția cea mare. Care este însă situația acestei populații? Țăranul, în genere, este foarte sărac, pentru că produce pentru sine foarte puțin și astfel se hrănește rău, mai mult din cauza lipsei decât din obiceiul frugalității. Trebuie o grabnică schimbare a situației și a administrației. (Starea țăranului român, pag. 281, vol. 3).

În 16 și 17 Iulie 1881, Eminescu scrie două articole intitulate „Creditul mobilitar”. Este vorba de marea valvă ce o face proiectul înființării unei bănci cu același nume. Publicul văzând printre fondatorii acestei bănci pe prințul Dimitrie Ghica, precum și alte nume bine cunoscute, au început a avea încredere în acest institut, crezând că e vorba de un institut de aceeași utilitate, ca și Banca Națională a României sau Creditul Fonciar. Dar pentru a clarifica opinia publică, el care cunoștea bine aceste probleme, spune că sunt două feluri de operațiuni de bancă: operațiuni de comerț și operațiuni de speculă. În prima categorie de astfel de operațiuni putem cita: primirea în depozite de capitale de la particulari și plasarea lor în titluri clasate ca venit sigur; viramente, adică trecerea unei sume de la creditul unui client la creditul altui client; scontare de bilete la ordin și de polițe; încasarea sau plata polițelor din locuri îndepărtate; arbitrajul adică cumpărarea polițelor de pe piețele unde au curs mic, pentru a plăti cu ele datorile pieței proprii; conturi curente ș. a.

Pentru speculațiune însă societățile anonime pe acții nu sunt potrivite. Societățile anonime speculante aduc pagube atât proprietarilor lor, adică acționarilor, cât și publicului. (Creditul Mobilitar, vol. 4, pag. 159).

În articolul „Economia politică și Evreii” Eminescu răspunde zărelor „Cumpăna” și „Apărătorul” care au tratat problema evrească. „Cumpăna” susține, că Evreii au fost chemați în țară din cauza necesităților economice ale generațiilor trecute. În plus de aceasta același ziar afirmă, că Evreii sunt utili și chiar necesari, deoarece sunt mijloacii unei între producători și consumatori, iar pe de altă parte sunt fabricanți și meseriași. Tuturor acestora le răspunde M. Eminescu spunând, că elementul evreesc a venit la noi pentru a suga toată seva de viață a unei economii autohtone. La început deschide o mică prăvălie, lângă cea românească, unde mai țefin,

mulțumindu-se cu o mică cotă de câștig, până își face clientelă, până dă peste cap pe negustorul român și apoi începe să înșele în toate chipurile publicul consumator. Pentru îndepărtarea tuturor acestor neajunsuri și pentru vindicarea economiei noastre se cere în mod imperios îndepărtarea grabnică a Evreilor din toate ramurile de producție și facilitarea elementului românesc de a pătrunde în toate sectoarele economice.

În altă parte Eminescu spune textual: Chestiunea de căpetenie pentru istoria și continuitatea de dezvoltare a acestei țări este ca elementul românesc să rămână ca determinant, ca el să dea tiparul acestei forme de stat, ca limba lui, înclinațiile lui oneste și generoase, bunul lui simț c'un cuvânt genul lui, să rămână și pe viitor norma de dezvoltare. Vom statul național, nu statul cosmopolit, nu America dunăreană.

Tot Eminescu spune: La noi ca în toate țările Evreii se prezintă ca un element parazit de mijlocitori, a căror activitate în loc de a înfrunța schimbul de producție, îl scumpește în mod artificial și-l scumpește în aceeași măsură în care-l monopolizează în mâinile lor. Ei sunt ca element comercial absolut stricțios în toate țările, de aceea vedem, că oriunde se află în număr mare, domnește cea mai mare sărăcie... Nu specula, munca să determine mersul societății și înaintarea pe scara socială.

Mult timp a trecut și problema atât de mult dezbătută de M. Eminescu, a rămas tot nerezolvată și uitată. Astăzi, sub chibzuirea conducere a Mareșalului Antonescu, a luat ființă Oficiul Românilor, care are misiunea și chiar îndatorirea de a îndepărta elementul străin din angrenajul vieții economice românești și introducerea elementului național.

Nu numai comerțul trebuie să fie în mâinile românești, ci trebuie să avem și o industrie națională. Acest bun început nu se poate face prin vorbărie, ci prin măsuri energice, sănătoase și bine chibzuite. Se observă, zice el, că la sate țărăni nu se mai îndeletnicesc cu confecționarea îmbrăcămintei din lână și cânepă, nu și lucrează ce au lipsă cu mâna proprie, ci se mulțumesc să cumpere de la străini produse fabricate, cari sunt și mai scumpe și mai puțin rezistente. Statul ar trebui să pună multe impedimente, taxe și supra taxe, tuturor mărfurilor ce vin de peste graniță, ca în felul acesta devenind prea scumpe, să fie favorizate produsele indigene. Economia țărănească și industria casnică, dacă se va proceda astfel, vor cunoaște un mare aport și o totală înflorire. (Industria națională, vol. 4, pag. 460).

Iată doar în foarte mică măsură, câteva din problemele puse și clarificate de marele geniu al neamului românesc. Datorită lui, ziaristica românească a cunoscut vremuri de culminantă glorie și de o netăgăduită perfecțiune. Claritate, cursivitate, fond adevărat și formă desăvârșită, iată caracteristicile scrierilor eminescien.

Scurgându-se peste cincizeci ani, pe răbojul tăcut al timpului, dela curmarea vieții sbuciumate a celui ce a fost genul neîntrecut al Românilor, Mihail Eminescu, se cuvine să ne îndreptăm gândul spre el, pentru munca neprecupețită, grija continuă și râvna fără margini, cu care și-a servit și călăuzit neamul.

PERIȘ D. DUMITRU.

Bursa.

Aspectul Burselor până la decada ultimă a lunii curente, se caracterizează prin oscilațiuni de cursuri ale căror motive marelui public sunt necunoscute. Un svon de majorare de capital, sau intenții de degrevări fiscale din partea statului, sau cointeresare de capital străin etc. este suficient pentru ca cursurile să se urce. Din contră, svonuri despre reglementarea bursei, noul impozit etc. influențează în mod nefavorabil cursurile.

Abla cătră finea lunii observăm o înviorare generală a cursurilor și a volumului afacerilor, probabil în legătură cu svonurile despre o recoltă abundentă. Faptul acesta a adus mișcare în acalmia de vară a sezonului de crastavești.

S'a pus acum problema finanșării recoltei. Statul, prin o nouă reglementare a cerealelor, a fost delăturat din calitatea sa de unic cumpărător, și a fost înlocuit prin mori și comercianți. S'a delăturat astfel o mare dificultate în formalitățile de gajare a cerealelor, în scopul de a obține un împrumut, căci până acuma Statul era adevăratul proprietar al întregii recolte.

În vederea noului sistem, finanșarea se va face de cătră Institutul Național al Cooperăției, Centrala Cooperativelor de Import și Export, cu fonduri primite dela Banca Națională. Aceasta a îndrumat bănele să acorde credite cât mai largi pentru scopurile recoltei. Cambliile astfel obținute vor avea preferință la reescontarea lor la B. N. R.

În alte compartimente târgul bancar nu prea are perspective. Credite mai mari au fost acordate numai de cătră Institutele controlate de stat. Astfel Creditul Național Industrial a acordat sume importante în domeniul industriei de piei, garantate cu gaj de marfă semifabricată, ca talpă

și piei. Sunt în executare și acreditive în valoare de 200—300 mil. pentru străinătate, în vederea unui import de materii prime și semifabricate necesare industriei de filatură și țesătorii de bumbac. Lei 500 mil. s'au pus la dispoziția Uzinelor Reșița, cu garanții de gaj, de către Casa de Economii și Căcuri.

Investițiile în imobile au rămas și mai de parte preferate de către directorii de plasamente. În schimb se observă o restrângere în plasamente mobiliare.

În ședința din 26 crt. a Bursei s'a observat o mare afinență de capitaluri care căutau plasamente în acțiuni, de preferință petrolifere. Tendința aceasta a declanșat urcări importante la unele dintre ele. Astfel „Astra Română” se urcă de la Lei 4400 la 4550; Steaua Română de la 2250 la 2600; Creditul Minter, Mica și Gaz Metan se urcă cu câte 200 puncte. Mișcarea a cuprins și rentele din cartea Reintegrării la 65. Volumul ofertelor s'a mărit mult. Tendința aceasta a continuat și în zilele următoare. Rentele s'au mai urcat, însă în schimb acțiunile n'au mai evoluat așa de simțitor. Este remarcabil pentru sensibilitatea bursei, că acest fenomen s'a atribuit marelui ofertor de acțiuni care a durat doară numai 1—2 zile!

Dăm mai jos tabloul comparativ cu ultimele cotașturi la încheierea revistei noastre:

	Cursul la începutul lunii ianuarie 1943	Cursul la 27 Iulie 1943
Inzestrarea marilor	Lei 73 50	69.—
„ micii	67.—	71.—
Reintegrarea	63.25	65.75
Astra Română	5.250.—	4.700.—
Credit Minter	1.880.—	1.680.—
I. R. D. P.	655.—	560.—
Gaz Metan	2.950.—	3.450.—
„Mica”	1.770.—	1.540.—
„Reșița”	1.650.—	1.600.—
Creditul Industrial	1.425.—	1.110.—
S. R. D.	4.800.—	3.800.—
S. T. B.	4.650.—	2.150.—
Telefoane	2.400.—	2.450.—
Nitrogen	1.760.—	1.325.—
B. N. R.	17.000.—	10.500.—
Banca Com. Italo-Română	Lei 430.—	430.—
Banca Românească	1.175.—	910.—
Banca de Scont a României	500.—	495.—
Banca „Albina” Sibiu.	500.—	500.—

E. V.

CRONICA.

Producția mondială de aur în a. 1942 este evaluată la 1.119.726 kg. față de 1 275 000 kg. din a. 1941.

În fruntea producătorilor stă Africa de Sud și Transvaalul cu 439.213 kg. față de 447.500 kg. în a. 1941. Canada a produs 147.000 kg. față de 165.000 kg. în a. 1941. Statele Unite 115 083 kg. față de 146 000 kg. din a. 1941. Australia 37.324 kg. Filipinele 28.100 kg. Rhodesia 23.732 kg. Despre Rusia nu avem date.

România a avut o producție de 2557 kg. față de 2999 kg. în a. 1941.

*

Banca de Scont a României și-a ținut adunarea generală ordinară la 3 Iulie a. c. Ședința a deschis-o d-l D. Grozdea, președinte.

Au fost prezenți 137 acționari reprezentând 155 482 acțiuni în val. de Lei 77.741.000.

Darea de seamă începe cu o reprimă asupra evenimentelor economice din a. 1942. Constată că urcarea prețurilor e a se atribui în prima linie nestabilității costului de producție, adică a materiilor prime, mâna de lucru, impozitele și alte sarcini. D-l președinte exprimă cu optimism părerea că sunt „semne de înseninare”. Tezaurizarea nu e nici generalizată, nici atât de importantă cât se crede. Din nenorocire adevărata tezaurizare se află în mână mai puțin numeroasă, din care cauză atitudinea acestor posesori de capitaluri devine cu atât mai condamnată.

Bilanțul: Cassa 288 mil. Disponibil la B. N. R. și C. E. C.: 63 mil.; La diverse bănci Lei 62 mil.; Titluri și acțiuni Lei 143 mil.; Portofoliul de Scont Lei 410 mil.; Debituri 1.126 mil.; Imobile Lei 88 mil.

Capital: Lei 120 mil.; Fonduri 105 mil.; Depuneri spre fructificare Lei 631 mil. Credituri: Lei 569 mil. Reescont: Lei 732 mil. Beneficiu net: Lei 16.256.000.

*

Numărul Jidanilor în Ungaria. După recensământul din 1941 erau în Ungaria 735 000 jidani. Din aceștia vin pe Ungaria de Trăian 400.000, pe părțile slovace și rutene 164.000, Transilvania de Nord 156.000 și Bucovina 15.000.

Statisticienii maghiari mai arată că afară de aceștia mai sunt în Ungaria 1/2 milion de corcitură de jidan. Așa că numărul lor total este de circa 1.2 milioane.